

kubičnih čevljev, to je, 378 kubičnih metrov v sekundi vzeti z veliko verjetnostjo za podlago našemu načrtu.

Ako pa tudi to množino vode porabim za podlago temu načrtu, ne smem pozabiti, da se bode ta vodna masa s časom gotovo pomnožila, kolikor se dá sklepati iz deloma posekanih kraških reber, ki spadajo gledé izpodnebne moče k močvirju; nadalje moramo pomisliti, da se pogoždovanje, ki ga namerava visoka c. kr. deželna vlada, pri najboljši volji in vsi eneržiji ne bode dalo izpeljati v primerno kratkem času in da mora ta načrt pri vseh okoliščinah privedi do stalnih vspehov, tako, da bode gospodarstveni način, ki se bode nastopil na podlagi načrta, dognan in ne več dvomljiv.

Zato sem se pogovoril z gosp. c. kr. višim stavbenim svetovalcem Indro in z njegovim pritrjevanjem vsa dela tako projektiral, da bi tudi tedaj zadostovala, če je množina najviše vode 25% večja, kakor ona, ki je bila podlaga projektu iz l. 1860.

Pod tem, kakor menim, pravim in skrbnim pogojem, izvršena so vsa dela v Ljubljani in v Gruberjevem kanalu za sledeče množine najviše vode:

12.000 kub. čevljev poprejšnje množine	
najviše vode	378 kub. metr.
25%, za katere se bode skoraj gotovo	
pomnožila	94 „ „
Skupaj	472 kub. metr.
ali počez	470 „ „

Znižanje struge Ljubljanice.

Sedaj je nastalo važno vprašanje, kako globoko se sme struga znižati z ozirom na posebne lokalne razmere obzidanih bregov reke Ljubljanice v mestu Ljubljani?

V tem obziru zamoremo se edino le na ono daljino ozirati, ki leži med Šent Jakobskim in nekaj čez Frančiškanski most, ker tu se nahajajo najoži profili Ljubljanice in deloma so tudi bregovi obzidani z obrežnim podzidjem in s hišami.

Najoži profil je pri št. 56 (hektom. 249 + 99). — V njem je leva brežina zavarovana s taloudnim tlakom, desna pa ima obrežno podzidje.

Ker mestni zastop namerava na tej daljini in sledečih profilih bregove obzidati, moralo se je uže zdaj na te okoliščine in tudi na to ozirati, da se bodo zamogle prihodnje obrežne strmine tudi pri nameravanem znižanju struge za varstvo bregov položiti s tlakom.

Po tacem premišljevanji se kaže, da se sme struga ponížati še za 1.37 metra. Razume se pa, da se morajo vsa ta dela zelo varno izvrševati; projektirano obrežno podzidje se lahko takrat postavlja, ko se bode struga zniževala.

Zato bi pa bilo dobro, ko bi slavni mestni zbor glavnega mesta Ljubljane te razmere koj pretresavati jel in sklenil potrebne reči za stavljenje tega obrežnega podzidja.

Hradeckijevemu mostu bi to znižanje pač ne škodovalo, ker leže njegovi temelji — kolikor se to dá sklepati — tako globoko, da bi stali še vedno pod novim dnom reke Ljubljanice. Vrh tega bi se oba bregova zavarovala s tlakovi pri strmini 2 : 3, tako, da bi ta most gotovo ne trpel nobene škode.

Gledé Frančiškanskega mosta moram tu omeniti, da so njegovi temelji globokeji kakor novo znižano dno struge — kar se razvidi iz profila št. 74; nadalje, da je predlagano, strugo zavarovati, da se ognemo spodkopavanju.

Na sedanje lesene mostove se pač ne moremo ozirati. — Deloma se bodo morali v teku prihodnjih let uže tako popraviti, deloma jih bode Ljubljana pač nadomestila s stalnimi mostovi.

Na naslednji daljini ne bode znižanje Ljubljanice in deloma razširjanje struge delalo nobenih težav, ker je dovolj prostora za take poprave.

Novi pad reke Ljubljanice je na glavni daljini 1 : 1000, kakor se razvidi iz podolžnega profila; pozneje se zmanjša pred združenjem Ljubljanice z Gruberjevim kanalom na 1 : 2000 in Ljubljana bode pri projektiranem počeznem profilu zamogla — kar se iz priloge T. B. 5 razvidi — odpeljati 212.207 kubičnih metrov vode.

Širokost dna znaša do pod Šent-Jakobskega mosta 27.8 metrov, potem do profila 56 pri pomnoženem padu 19.3 metrov; na onih krajih, kjer je obrežno podzidje projektirano, 17.7 metrov, in slednjič, ko se pad zopet zmanjša, 27.8 metrov.

Kakor se razvidi iz načrtovih pripomočkov, dalo bode iztrebljenje mnogo dela. Tako se bode moralo na pr. dno struge pri jezu v Udmatu za celih 3.20 metrov ponížati.

Sledeča daljina do Fužinskega jeza se je tudi vsa premerila, vendar tu nisem predlagal popolnega poglobočenja in reguliranja struge, tako da bi zamogla odpeljati večo množino (po 470 kub. metr.) najviše vode. Menil sem namreč, da sedanji profil reke Ljubljanice za prva desetletja, morebiti za 30 let, popolnem zadostuje sedanji najviši vodi 378 kub. metr., da bode tedaj morebiti še le o tistem času treba strugo razširiti.

Sedaj zastaja voda vsled nabranega prodovja in kamenja v Ljubljani, a ta vzpor bi ne imel nobenega vpliva na znižano najvišo vodo na močvirji, kakor kažejo splošni podolžni profili Ljubljanice.

Ko bi tedaj potreba nastala, v prihodnjih časih tudi to daljino regulirati, moralo bi se to zgoditi na podlagi novih profilov reke, ki se bodo vsled spremenjenih razmer tudi spremenili.

A druge in sicer gospodarstvene razmere so me napeljale, predlagati uže sedaj, da bi se izkopala in iztrebila struga Ljubljanice.

Ako namreč primerjamo podolžne profile reke Ljubljanice in Gruberjevega kanala, tedaj vidimo, da bi se moralo novo dno Gruberjevemu kanalu spraviti na kvoto 279.4, da bi se naredil potreben pad za odpeljavo vodne množine, ki bi pripadala po prejšnjem popisovanji temu kanalu. Novo dno Ljubljanice pa leži na tem kraji na kvoti 279.8, tedaj za 0.4 metra više.

Sedaj nastane vprašanje, kako bode vplival ta pretrgani pad na izvršitev del, ki se tičejo poglobočenja obeh recipientov, in kako bi se ta dela zamogla najpripravnejše in najceneje dovršiti.

(Dalje prihodnjič.)

O predenici.

Svojim bralcem podamo sledeči, v letošnjem deželnem zboru kranjskem brez bistvenega ugovora sprejeti načrt postave o zatiranji predenice:

Zakon,

veljaven za vojvodino kranjsko o zatiranji predenice in družega plevéla.

Po nasvetu deželnega zbora Moje vojvodine Kranjske ukazujem takó:

§. 1.

Prédenico, tudi hudičevi lasje itd. imenovano — cuscuta — morajo po vsakovrstnih njivah, kakor tudi po travnikih, pašnikih, poljskih mejah, cestnih obronkih, železničnih nasipih in po družih zemljiščih zatreti po-

sestniki, oziroma uživalci ali najemniki teh zemljišč, vsaj predno začne cveteti.

§. 2.

Ako se na kakem zemljišču pradenica najde uže cvetóča, tedaj mora župan ukazati, da se pradenica, kakor predpisuje §. 1., brez odloga uniči na stroške zamudnih posestnikov, oziroma uživalcev ali najemnikov.

§. 3.

Deželni predsednik ima oblast, zaslišavši izvedence s pritrjenjem deželnega odbora, po ukaznem potu odrediti, da se tudi drugačen kakor v §. 1. imenovani plevél primerno zatira, ako je tak plevél po razplodilni zmožnosti svojega semena užitnim rastlinam škodljiv in ako se v kakem kraju takó razširja, da je zemljiškemu obdelovanju obče nevaren.

Pod zadnjim pogojem more deželni predsednik enak ukaz izdati tudi o takih rastlinah, na katerih se — ne da bi bile užitne rastline — razplodne in užitnim rastlinam škodljive glivice zarezajo.

§. 4.

Deželni predsednik mora po dogovoru z deželnim odborom izdati potrebno poučilo v izvršitev v §. 1. in eventualno na podstavi §. 3. ukaznega uničevanja in zatiranja.

§. 5.

Prestopke določil §. 1. kakor tudi na podstavi §. 3. izdanih ukazov mora županstvo po §. 58. občinskega reda na zagrešiteljih kaznovati z globo 1 do 10 gold., katera se plačuje občinski blagajnici na korist ubožne oskrbe, ali v slučaju plačilne nezmožnosti z zaporom od 6—48 ur.

Obsodbo v kazen je stranki ali pismeno s tem, da se jej obsodba vroči proti potrdilu o prejemu, ali pa ustno v občinski pisarni v navzočnosti dveh prič na znanje dati.

V zadnjem slučaju morata prič razglasilo in njega dan na kazenski obsodbi potrditi.

§. 6.

Zoper kazensko obsodbo gre pritožba, katero je v 8 dneh po izvršenem razglasilu kazenske obsodbe vložiti pri županu, na politično oblastvo.

Zoper dve enaki razsodbi ni nobene pritožbe več.

§. 7.

V §§. 1. in 2. predpisana določila tega zakona, kakor tudi kazen, s katero je po §. 5. kaznovati zamudne posestnike, uživalce ali najemnike, mora župan vsako leto dvakrat, in sicer v začetku mesecev maja in avgusta oklicati.

§. 8.

Politično oblastvo je dolžno paziti na to, da občine njegovega okraja tega zakona določila na tanko izpolnujejo.

Ako župani tega zakona izvršitev opuščajo ali ako občine kot zemljiške posestnice, uživalke ali najemnice po §. 1. in eventualno §. 3. naloženih jim dolžnosti ne izvršujejo, tedaj mora politično oblastvo na stroške dotičnih občin potrebno pomoč odrediti.

§. 9.

C. k. žendarmerija, kakor tudi v varstvo posameznim delom zemljiškega obdelovanja odločeno nadzorno

osobje imata dolžnost, vsak opážen prestopak tega zakona županu, in ako tega samega krivda zadeva, političnemu oblastvu naznaniti.

§. 10.

Tega zakona izvršitev je naročena poljedelskemu ministru in ministru notranjih stvari.

Naša živinoreja.

(Dalje.)

Postava od 29. februarija 1880., l. št. 35 v §. 9, vladi nalaga dolžnost, za posebno pomenljive živinske trge izdati tržni red, in vlada je pri tem mislila, da ji je glavna naloga v sredstvih, po katerih se živina za trg pripravna po moči privabi na dunajski trg, da se tukaj namesti ona zdaj odpadla živina, ki je prej dohajala iz vnanjih dežel; po tej poti pa misli tudi vstrezati enako mesovživajočemu dunajskemu občinstvu in živinorejcem.

Skrb za živinorejce ima obstajati v tem, da se po tržnem redu odstranijo vse zapreke, katere so do zdaj zadržavale živinorejce, svojo živino v obilnem številu pošiljati na dunajski trg.

Dunajski mestni zbor skrbel je res prav obilno za prostore na živinskem trgu, ki niso le pripravi, temveč v resnici izgledni, nasproti pa sedanji red na trgu ne zadostuje ne vnanjim živinorejcem in ne Dunajčanom, ki meso kupujejo, ampak je, kakor se tudi vladino poročilo prav odločno izrazuje, „samo plodonosno polje za posamezne, ki si tam iščejo trgovskega dobička.“

Mešetarstvo, ki je tu nastalo, ima na trgu vse v rokah, tako, da ne more ne živinorejec prosto prodajati, enako pa tudi ne mesar prosto kupovati, ceno pri prodaji in zopet pri nakupovanju po mesarjih samovoljno in brezozirno gledé družih delajo zdaj tam neomejeno gospodujoči mešetarji ali recimo: prekupci. Ti posredniki, med seboj vsi združeni, ponujajo za živino na trg prignano poljubno ceno in s tem tarejo prodajalce boječe se stroškov dolzega čakanja s pitano živino, tarejo jih enako s plačilom, še bolj pa imajo v rokah kupce mesarje, posebno manj premožne, vklanjene v vezi dolgov, večje in premožne mesarje pa previdno sprejemajo v svojo družbo ter si ž njimi delé kupčijske dobičke.

To so na kratko za občinstvo preneugodne sedanje razmere dunajskega živinskega trga.

Odstraniti jih, namerava vlada v novem tržnem redu popolnem odpraviti te posrednike, vpeljati pa za-se obstoječo „Blagajnico za dunajski živinski in mestni trg“, poleg te pa še samostojne, uradno nameščene in zaprisežene tržne agente.

Blagajnica ustanovljena je enako prodajalcem in kupcem v korist kot edina plačevalka za vsa plačila na trgu, katera pa ravno zato, ker plačujejo le ona vse, more shajati z najmanjšo provizijo ali nagrado za svoje posredovanje.

Načrt tržnega reda pa skrbi s celo vrsto naredeb za to, da blagajnični prid ne pride v nasprotje s koristom prodajalčevim. V ta namen

- a) blagajnica ne sme na živinskem trgu prav ničesar kupiti za svoj račun, kar imajo posebno oestro nadzorovati uradni organi, razun tega
- b) ima ravno blagajnica po pogodbi dolžnost, za to skrbeti, da se na dunajski trg pripeljava nepretrgoma in zadosti živine;